

Monterols "Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

11/01/2011

Tot i que ja hi havia hagut una vaga general a Manresa a començament de 1946, com a protesta per la ineficàcia del ministeri de treball en la regulació econòmica del sector tèxtil, fou el febrer de l'any 51 la data de les primeres manifestacions ciutadanes públiques i relativament massives contra el règim de Franco,

amb vagues incloses. L'excusa va ser la pujada de les tarifes dels tramvies barcelonins, decretada dos mesos abans.

El mes de març del 52 s'acabava el racionament del pa, imposat per la penúria de la guerra, i es liberalitzà també el comerç d'oli, de carn i d'altres productes bàsics, amb la qual cosa es posava punt i final a l'estraperlo. Aquell any, l'economia espanyola començava a recuperar-se, i la renda per càpita assolía els nivells d'abans de la guerra. L'any següent, Espanya esdevé membre de ple dret de la UNESCO, signa un acord d'ajuda econòmica i militar amb els EUA i surt de fàbrica el primer cotxe Seat, un 1400 amb matrícula de Barcelona 87.223.

El mes de maig de 1952 té lloc el trenta-cinquè congrés eucarístic mundial a Barcelona: s'apleguen

centenars de milers de persones a la part alta de la Diagonal.

El 25 de setembre de 1954, a Vilanova i la Geltrú, mor Eugeni d'Ors. Poc temps després, ja dins l'any 1955, també traspassen a Londres Alexander Fleming –que l'any 48, convidat per Lluís Trias de Bes i Giró, aleshores president del col·legi de metges, havia vingut a Barcelona–, i Albert Einstein, a Princeton (EUA).

L'any 1949, monsenyor Escrivà de Balaguer m'havia nomenat primer rector del Col·legi Major Monterols, que es va obrir aquell curs i que era la primera tasca corporativa o labor institucional de l'Opus Dei a Barcelona. Hi havia també un director de la residència, que duia les regnes del funcionament ordinari del col·legi, però jo seria el representant oficial de la institució davant les autoritats universitàries i polítiques.

Tradicionalment un càrrec com aquest l'ocupava un catedràtic, i jo no ho era. Sí que ho eren, per exemple, Juan Jiménez Vargas o Francisco Ponz, que vivien amb mi al pis de Muntaner. Potser el fet de ser català pesà més que tota la tradició universitària a l'hora de triar el qui hauria d'ocupar aquell càrrec.

Aquell era un càrrec de representació, només. Jo, malgrat el que hom hagi pogut pensar alguna vegada, no he tingut mai cap responsabilitat de direcció d'afers de l'Opus Dei. I ja m'està bé: no hi ha ningú que estigui a l'"Obra" per manar, i fins i tot els que manen durant una temporada, després deixen de fer-ho amb tota la naturalitat del món. Jo no he hagut de fer aquest acte d'humilitat, perquè no m'han posat mai en ocasió de lluir. I, insisteixo a dir-ho, ja m'està bé.

Però no era només un càrrec “de representació”. No eren gaire gent, els membres de l’Opus Dei que s’ocupaven del Monterols, i tots teníem prou feines a fer. Jo, almenys, m’ho creia força, allò de ser rector de la residència, i em va tocar preocupar-me de tasques ben materials, com ara cercar pertot arreu els preus més econòmics de la roba de llit per a la vuitantena de places que tindria el col·legi, buscar proveïdors que poguessin oferir sacs de farina a bon preu, anar a demanar subvencions i ajudes econòmiques, dissenyar i confeccionar tot el paperam necessari per a l’administració de la casa, o anar a recollir llibres donats per a la biblioteca. I moltes i molt variades tasques burocràtiques, que feia quan tenia una mica de temps lliure, però sense deixar-les de banda ni ajornar-les, ja que no podia comptar per a aquelles feines amb cap més ajuda. Cadascú tenia allà les

seves comeses, i cada u s'havia d'espavilar per fer les que li corresponien. El primer capellà de Monterols fou Adolf Rodríguez Vidal. Després, Florencio Sánchez Bella. I més tard vingué mossèn Just Martí.

El Monterols s'havia construït en un solar que els pares d'en Rafael Escolà li van deixar a aquest en herència. Ell el va cedir perquè s'hi fes la primera obra corporativa. El solar era a la falda del turó de Monterols que dóna al carrer Balmes. S'havia encarregat l'edificació a l'arquitecte Miguel Fisac, que tingué com a aparellador el meu germà Tonio. El fundador de l'“Obra”, en aquest casos, ni que fos, com ara, un dels primers edificis del món construït de nova planta expressament per a una activitat de l'Opus Dei, no s'immiscia en la manera de fer dels tècnics. Però sí que va fer una indicació per a la capella –ell solia parlar més aviat d'oratoris, en referir-se als llocs

destinats a la pregària. Li agradaria que s'hi posés aquella frase de l'Evangeli de sant Joan que parla de llibertat: *Veritas liberabit vos*, la veritat us farà lliures. I així es va fer, gravant les paraules al frontal del presbiteri –i encara hi són. Aquesta era la seva manera de rescabalar-se davant de tants patiments com havia sofert la darrera dècada a Barcelona: les incomprendions, tan brutals que no deixaven marge ni per actuar, s'acabarien vençant a còpia de dir la veritat, un cop i un altre, fins que la gent baixaria del burro.

La inauguració oficial del col·legi major no es va fer fins després de les vacances de Nadal del 49, ja a mitjan del curs 49-50 –fins aleshores, tot i que ja funcionava la residència, encara s'hi feien obres menors. Fou el 20 de febrer de 1950. Hi va assistir el bisbe Gregorio Modrego i Casaus, que en va fer la benedicció solemne, i també hi eren el governador civil i

diversos regidors de l'ajuntament, el rector de la veïna parròquia de Santa Agnès i altres capellans, juntament amb periodistes de *La Vanguardia* , *El Correo Catalán* , *Diario de Barcelona* , *Solidaridad Nacional* i *La Prensa* , el rector de la universitat, 18 catedràtics i diverses personalitats de la vida ciutadana, molts d'ells amb les respectives famílies, com ara els Sala Amat, els comtes d'Egara, els Lamadrid, Reignaró, Gibert, Ruiz Hebrard, Badrinas, Caralt, Pérez Sala, Porcioles, Malagrida, Morera, Luque, Solà, Ferrer Bonsoms, Noguera, Piera, Alemany, Comamala, Torrent... I, lògicament, els Valls Taberner, Escolà, López Rodó, Rodríguez Vidal, Masià Mas-Bagà, Par, Balcells, i les altres famílies de la majoria dels membres de l'Opus Dei de Barcelona.

L'octubre del 1950, en l'acte acadèmic d'inauguració del nou curs, vaig donar al mateix Monterols una conferència que tingué ressò a la

premsa de tot el país. Em vaig manifestar disposat a fer del col·legi major un *college* anglès, i a impulsar molt la vida universitària i científica que es faria des d'aquella seu. Un diari titulà la notícia de l'acte amb un pompós «Neix un nou Oxford a Barcelona», i va fer una ressenya generosa de les paraules pronunciades pel rector del col·legi. Poc després, en efecte, sorgiria la revista universitària *Diagonal*, amb una actitud força independent –que li costaria diversos expedients de censura. I naixeria també el Cine Club Monterols, que seria el primer bressol d'uns quants directors, guionistes, productors i actors de cinema que després tindrien una bona anomenada. I clubs universitaris de debat, i activitats notablement ressonants, i iniciatives variades en el terreny social i assistencial... Hi ha centenars de testimonis: el Monterols esdevingué un veritable pol de creació i agitació

cultural de la ciutat de Barcelona, independent de les corretges de transmissió del poder polític.

Mentre ocupava el càrrec de rector, un cop vaig convidar a Monterols un ric propietari, president de moltes coses, entre d'altres del patronat de Poblet, en el qual hi havia de secretari el meu germà Beto. A la conferència hi va venir moltíssima gent, bona part de la burgesia barcelonina. La presentació la vaig fer jo, com a rector del col·legi, i la meva mare, que hi era present, després em va renyar perquè havia estat massa elogiós. L'havia presentat, en efecte, dient que era un home com n'hi havia pocs, treballador incansable, d'enorme prestigi, etcètera. No tenia gaire experiència en aquests afers, i devia pensar-me que en aquests casos, com més sabó millor.

A Monterols s'hi feien també recessos, els diumenges, oberts a tothom. Hi anava molta gent. En alguns d'ells hi va participar el meu pare.

Un dia, va venir a Monterols algú que demanava per l'Antonio Valero, el que poc després seria el primer director de l'Institut d'Estudis Superiors de l'Empresa, el IESE, i li van dir que era a “la Clínica”. El visitant, sense dir ni preguntar res més, per la sorpresa, se'n va anar preocupat, pensant-se que a l'Antonio l'havien hagut d'ingressar. En assabentar-nos de la confusió, vam decidir que fóra bo que la Clínica, el pis del carrer Muntaner, canviés de nom. I passà a dir-se senzillament Muntaner.

Com és lògic, vaig simultaniejar aquell encàrrec de Monterols amb les altres feines que feia, procurant no desatendre cap dels meus

compromisos. I estudiava fort,
perquè tenia decidit que volia ser
catedràtic. De fet, ja feia temps que
preparava oposicions.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/monterols-
memoria-ingenua/](https://dev.opusdei.org/ca/article/monterols-memoria-ingenua/) (25/08/2025)